

KONFERENCIJA
"KAKO BOLJE PLANIRATI LOKALNI RAZVOJ: METODOLOGIJA ZA INTEGRISANO
PLANIRANJE LOKALNOG RAZVOJA U BiH I DOBRE PRAKSE"

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Opšte informacije:

Planiranje i upravljanje lokalnim razvojem bilo je u fokusu konferencije pod nazivom „Kako bolje planirati lokalni razvoj: Metodologija za integrisano planiranje lokalnog razvoja u BiH i dobre prakse“ održane 07.07.2010. godine u zajedničkoj organizaciji Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstva uprave i lokalne samouprave RS, Federalnog ministarstva pravde, savezima općina/opština i gradova u oba entiteta, Švicarske agencije za razvoj i saradnju (SDC) i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija u BiH (UNDP).

Konferenciji je prisustvovalo 180 učesnika – 100 načelnika i predstavnika jedinica lokalne samouprave i 80 predstavnika relevantnih institucija s državnog, entitetskog i kantonalnog nivoa, nevladinog sektora i međunarodne zajednice u BiH, koji su uzeli učešće u diskusiji o postojećim izazovima i dobrim praksama u pogledu djelotvornog upravljanja razvojnim procesima na lokalnom nivou.

Tokom konferencije predstavljena je Metodologija za integrisano planiranje lokalnog razvoja u BiH (MiPRO), kao za model planiranja lokalnog razvoja u Bosni i Hercegovini, te praktičan vodič kroz svaki od koraka procesa planiranja.

Ovom prilikom predstavnici 24 opštine iz Bosne i Hercegovine, opštine Šentrupert iz Slovenije, te grada Kutine iz Hrvatske, sa učesnicima konferencije podijelili su svoja iskustva iz oblasti planiranja i upravljanja lokalnim razvojem.

Konferencija je takođe predstavljala priliku da predstavnici jedinica lokalne samouprave, zajedno sa predstavnicima relevantnih institucija s kantonalnog, entitetskog i lokalnog nivoa, razgovaraju o nizu tema važnim za održiv lokalni razvoj i poboljšanje kvaliteta života u lokalnim zajednicama. Među ovim temama posebna pažnja je data praktičnoj primjeni Metodologije za integrisano planiranje lokalnog razvoja, pitanju kapaciteta jedinica lokalne samouprave za uspješno planiranje i upravljanje lokalnim razvojem, te implementacije lokalnih razvojnih strategija, posebno sa stanovišta njihove vertikalne povezanosti sa strateškim dokumentima viših nivoa vlasti i ciljanog kanalsanja sredstava za njihovu implementaciju.

Zaključci i preporuke konferencije

Tematska grupa 1: "Metodologija za integrisano planiranje lokalnog razvoja kao alat za načelnike i službenike za planiranje"

U pogledu Metodologije za integrisano planiranje lokalnog razvoja (MiPRO) i prvih iskustava i izazova u njenoj praktičnoj primjeni, učesnici konferencije su se složili da:

- MiPRO predstavlja koristan i kvalitetan alat za načelnike i praktičare u oblasti planiranja lokalnog razvoja. MiPRO omogućava jedinstven pristup strateškom planiranju na lokalnom nivou, podstiče inkluzivno kreiranje politika i neutralizuje politizaciju procesa planiranja.

- Primjena MiPRO, te priprema prioriternih projekata u čijoj identifikaciji učestvuje lokalna zajednica, omogućava bolju koordinaciju i bolje rezultate, kako vlastitih tako i vanjskih ulaganja.
- Unificirana metodologija smanjuje nerazumijevanje procesa od strane razvijenih i manje razvijenih sredina. Ipak, pri primjeni MiPRO potrebno je uvažavati razlike u kapacitetima i potrebama između malih i velikih opština.
- Realna procjena finansijskih sredstava neophodnih za realizaciju strategija razvoja i dalje ostaje izazov usljed nestabilnog fiskalnog okruženja i neizvjesnosti u pogledu prihoda jedinica lokalne samouprave.
- Proces strateškog planiranja zahtijeva vrijeme i napore, kako bi se osiguralo stvarno učešće lokalne zajednice, kao i kvalitet strateških dokumenata.
- Timovima za planiranje lokalnog razvoja je još uvijek potrebna podrška vanjskih stručnjaka za kvalitetno provođenje procesa planiranja.

U okviru rasprave učesnici su preporučili da:

- Sve jedinice lokalne samouprave i njihovi društveno-ekonomski partneri koriste MiPRO u procesima strateškog planiranja.
- Jedinice lokalne samouprave trebaju uspostaviti sistem za prikupljanje podataka koji će biti korišten za dalje praćenje i evaluaciju implementacije strategija razvoja.
- Potrebno je ulagati stalne napore na lokalnom nivou kako bi se osigurala puna primjena MiPRO, te imati na umu činjenicu da će prvi stvarni rezultati njene primjene biti vidljivi tek kad započne implementacija razvojnih strategija.
- Jedinice lokalne samouprave trebaju ulagati dodatne napore kako bi se ojačala partnerstva na lokalnom nivou i osiguralo da su svi društveno-ekonomski partneri aktivno uključeni u implementaciju strategije razvoja.

Tematska grupa 2: „Kapaciteti jedinica lokalne samouprave za planiranje i upravljanje lokalnim razvojem“

U pogledu kapaciteta jedinica lokalne samouprave za planiranje i upravljanje lokalnim razvojem, učesnici su zaključili da:

- Funkcija jedinica lokalne samouprave kao pokretača razvoja je još uvijek nedovoljno nedefinisana, te postoji prostor i potreba za značajnim unapređenjem iste.
- Ključni faktori za uspostavljanje djelotvornih razvojnih funkcija jedinica lokalne samouprave su: i) institucionalno uspostavljanje razvojne funkcije u okviru opštinske administracije; ii) jačanje kapaciteta i odgovarajuća obuka osoblja jedinica lokalne samouprave u ovoj oblasti; iii) motivacija i priznavanje rada lokalnih razvojnih timova.
- Broj uposlenika angažovanih u oblasti planiranja lokalnog razvoja i zaduženih za sveukupnu razvojnu funkciju u jedinicama lokalne samouprave je nedovoljan.
- Ono što ostaje izazov su vještine, motivacija i kapaciteti zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave da djelotvorno moderiraju i vode participatorne procese strateškog planiranja u lokalnoj zajednici.

U okviru rasprave učesnici su preporučili da:

- Sve jedinice lokalne samouprave u BiH, bez obzira na njihovu veličinu, trebaju poduzimati napore u pravcu sistematizacije i jačanja kapaciteta za planiranje i upravljanje lokalnim razvojem, što se posebno odnosi na uspostavljanje i/ili jačanje struktura za planiranje i upravljanje razvojem, kontinuiranu izgradnju kapaciteta u lokalnoj zajednici, te iznalaženje modaliteta za motivaciju uposlenika (organizacija, edukacija, motivacija).
- Strategija razvoja predstavlja putokaz za budžetiranje i pripremu projekata koji se finansiraju iz domaćih i međunarodnih finansijskih izvora. Stoga jedinice lokalne samouprave trebaju imati niz pripremljenih projekata koji proizilaze iz razvojnih strategija što bi im pružilo mogućnost brze reakcije pri apliciranju za projekte. S tim u vezi, kapaciteti za pripremu projekata su od velikog značaja za uspješnu implemetaciju strategije razvoja
- Potrebna je dalja obuka i jačanje kapaciteta socio-ekonomskih partnera na lokalnom nivou ne samo za djelotvorno učešće u procesima planiranja već i u implementaciji strategija razvoja.

Tematska grupa 3: „Implementacija lokalnih razvojnih strategija: povezivanje s politikama viših nivoa vlasti i finasiranje lokalnih potreba“

U pogledu uspješnosti implementacije lokalnih razvojnih strategija iz ugla vertikalne povezanosti sa višim nivoima vlasti i kanalisanja finasijskih resursa, učesnici su zaključili da:

- Oskudni budžeti jedinica lokalne samouprave ne mogu zadovoljiti širok spektar potreba koje direktno proizilaze iz njihovih nadležnosti, te je vidljiva potreba preispitivanja podjele nadležnosti i sistema raspodjele sredstava.
- Tačnost i dostupnost ažuriranih statističkih podataka, a posebno popisa stanovništva, ne samo na lokalnom nivou već i širom zemlje, je opšti preduslov za kvalitetno i realno strateško planiranje.
- Održavanje izbora u BiH svake dvije godine se negativno odražava na postojanje kontinuiteta i djelotvorne razvojne procese.
- Privlačenje i zadržavanje stručnog osoblja iz ove oblasti u jedinicama lokalne samouprave, uz njihovu kontinuiranu izgradnju, je jedan od najvažnijih faktora za uspješno planiranje i upravljanje razvojem.
- Planiranje “odozgo prema dolje” onemogućava adekvatnu povezanost strategija viših nivoa sa lokalnim razvojnim strategijama.

U tom pogledu, učesnici su preporučili da:

- Neophodno je raditi zajedno i osigurati vertikalnu koordinaciju među svim nivoima planiranja u BiH (od nižem ka višem nivou i obratno) – susretno planiranje.
- Potrebno je uspostavljanje koordinacionih mehanizama za vertikalnu koordinaciju između svih nivoa planiranja (državni, entitetski, kantonalni, lokalni), putem kojeg bi se harmonizovala sveukupna razvojna

koordinacija i kanalisala podrška razvojnim projektima iz lokalnih strategija koji su u skladu sa prioritetima viših strateških dokumenata. Izgradnja institucionalnih kapaciteta za upravljanje razvojem na svim nivoima je od ključnog značaja, kao i dinamička usklađenost procesa planiranja.

- Neophodno je da viši nivoi vlasti prepoznaju i podrže projekte koji proizilaze iz lokalnih razvojnih strategija i u čijoj je identifikaciji učestvovala lokalna zajednica.
- Potrebno je da svaki nivo vlasti preuzme odgovornost za implementaciju i koordinaciju politika iz svojih nadležnosti.
- U Republici Srpskoj, potrebno je uspostavljanje operativne koordinacione jedinice u okviru Ministarstva uprave i lokalne samouprave RS, s funkcijom da podrži i nadgleda starteško planiranje na lokalnom nivou, te kanališe prioritete i projekte od značaja za lokalne zajednice prema Vladi RS.
- MiPRO može biti prilagođena, prihvaćena i primjenjena kao jedinstven pristup planiranju i na kantonalnom nivou u FBiH, čime bi se osigurala vertikalna integracija strateškog planiranja na lokalnom i kantonalnom nivou u FBiH.
- MiPRO se može koristiti kao instrument i primjer dobre prakse u lokalizaciju milenijumskih razvojnih ciljeva u BiH.
- Potrebno je osiguravanje tačnih i pouzdanih statističkih podataka, a posebno provođenje popisa stanovništva, u svrhu kvalitetnog i realnog planiranja razvoja ali i praćenja efekata razvojnih dokumenata, kako na lokalnom tako i na drugim nivoima.
- Agencije za finansijske, informatičke i posredničke usluge (AFIP, APIF) bi trebale jedinicama lokalnih samouprava, po njihovom zahtjevu, osigurati besplatan pristup podacima.
- Za implementaciju svojih razvojnih strategija jedinice lokalne samouprave mogu koristiti i druge mehanizme i alternativne zvore finansiranja kao što su koncesije, javno-privatna partnerstva, opštinske obveznice i kreditno zaduženje. Ipak, određene procedure su prekomplikovane i potrebno ih je pojednostaviti (npr. projekti javno-privatnog partnerstva).
- Neophodno je ubrzati proces prenosa vlasništva imovine na jedinice lokalne samouprave, te ojačati njihove kapacitete za provođenje popisa imovine i djelotvorno upravljanje imovinom, kao jednim od alata za uspješno upravljanje razvojem.
- Vrijeme je da se otvori rasprava u pravcu preispitivanja nadležnosti, odnosno funkcionalne i fiskalne decentralizacije u BiH, koja će dugoročno omogućiti djelotvornije, odgovornije i uspješnije upravljanje javnim poslovima na lokalnom nivou, kao i kanisanje dodatnih resursa za održiv razvoj i bolji kvalitet života građana, koristeći se opredjeljenjima iz Evropske povelje o lokalnoj samoupravi.¹

¹ Ratifikovana u BiH 12.07.2002.godine